

rozprávame báje.¹⁰ Hlásil sa k prvému, ale jeho súčasníci sa len usmievali, pokladajúc to za seba-výsmech, za perzifláž. Či však tie tenké, vyziabnuté figúry mohli naozaj vzniknúť z kopírovania skutočnosti? A či by vôbec toto storočie strpelo, aby sa z prostého napodobňovateľa prírody stal jeden z najslávnejších sochárov doby?

Kde inde môže byť však pravda, ak nie v diele samom. Sústreďme sa teda na dielo a jeho sa pýtajme. Sochy, obrazy a kresby zaznamenávame ako jednotlivé postavy, skupiny s postavami akoby osamotene videnými, portréty, zátišia, krajiny. Všetko sa tu opakuje v akýchsi variantoch, v súvislých radoch, bez nápadnejších zmien a takmer bez vývinu. Všimnime si najprv námet — Giacometti ho považoval za prvoradý — a vzťah medzi ním, dielom a jeho pomenovaním. Keď názov diela je *Diego v bluzone* (1954), má socha sama podobu bronzového muža v bluzone a v tomto zmysle je akoby novým denotátom mena, ktorého pôvodným denotátom bol živý Diego v bluzone. To isté platí aj o obrazoch a kresbách. Na olejovom *Zátiší s jablkami* (1957) vidíme jablká porozhadzované po stole s nedbalosťou, nezvyklou na obraze, ale vlastnou životu. Kresbu nazvanú *Ateliér, mačka a pes* (1951) vnímame ako kresbu a súčasne ako autentický záznam pohľadu do umelcovej dielne s nedávno dokončenými sochami *Mačky* a *Psa*. Krátkosť spojenia medzi predmetným v diele a javovou skutočnosťou, medzi skutočnosťou, dielom a jeho názvom, len potvrdzuje, že Giacometti pracoval podľa modelu. Navyše teraz začíname tušiť, že to nemal, ako väčšina maliarov a sochárov máva od nepamäti, iba za prostredníctvom, za prípravný alebo študijný predstupeň k nejakému inému, konečnému dielu, ale že tu muselo ísť o väzbu základnú a skutočne bytostnú.

Námet u Giacomettiho vnímame bez pomoci symbolov, plne zmyslovo. A aké sú prostriedky, ktoré v plastickom výtvore dovoľujú rozpoznať kráčajúceho muža, alebo jablká na stole? Podobne ako v myslení pojem odráža jav vzhľadom na jeho podstatu, obraz predmetu znázorňuje to, čo je na predmete opticky rozhodujúce a umožňuje ho identifikovať. Ide spravidla o znázornenie hraníc vecí prostredníctvom línie. U Giacomettiho však niet obrysovej línie ani v kresbách. Obrys tu naznačujú paralelné zväzky čiar, ktoré sa často tam, kde by sa mali zbíhať, pretínajú. Popierajú tak pevnosť tvarov, spriežračujú predmety a zviditeľňujú

4. Alberto Giacometti: *Velká hlava Diega*, 1954, bronz